

1.1 Nacionalno preverjanje znanja 2025 iz slovenščine v 3. razredu

Poročilo

Nacionalno preverjanje znanja (NPZ) slovenščine ima v 3. razredu vlogo zgodnjega orientacijskega preizkusa. Dosežki nam dajo povratno informacijo o znanju učencev na državni ravni. Osnovni cilj je načrtno zagotavljanje kakovostnega nadaljnjega razvoja temeljnih zmožnosti branja in pisanja pri učencih. S tem preizkusom sistematično spremljamo doseganje ciljev učnega načrta in standardov znanja za slovenščino ob koncu prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja na državni ravni.

V šolskem letu 2024/25 je bil NPZ v 3. razredu osnovne šole obvezen za učence vseh osnovnih šol na območju Republike Slovenije. Za priseljence, ki šolo v Sloveniji obiskujejo šele prvo ali drugo leto, je NPZ v 3. razredu prostovoljen. Dne 24. 3. 2025 so preizkus pisali 19.904 učenci. Ta je zajemal: **branje neumetnostnega besedila** (Alja Willenpart, *Ptičja krmilnica*, prirejeno po Moj planet, januar 2023, št. 5); **preverjanje razumevanja prebranega neumetnostnega besedila**; **preverjanje poimenovalne, skladišne in pravopisne zmožnosti ter preverjanje slogovne in metajezikovne zmožnosti**; **preverjanje zmožnosti pisanja krajšega neumetnostnega besedila** (učenec piše besedilo s pisanimi črkami – tvori razumljivo, jezikovno pravilno in zaokroženo besedilo, njegova pisava je čitljiva). Preizkus zajema preverjanje učnih ciljev in standardov znanja za celotno 1. vzgojno-izobraževalno obdobje. Pojavljajo se različni tipi nalog: zaprti, polodprti in odprti. Z raznolikostjo nalog se doseže primerna občutljivost preizkusa znanja. Naloge so izbrane tako, da učenci lahko izkažejo raznovrstno znanje (gl. prilogo: *Specifikacijska tabela*). Pričakovani povprečni dosežek na državni ravni je okoli 50 odstotnih točk. NPZ namreč ni preizkus, na katerem naj bi vsi učenci dosegli visoke dosežke, ampak je namenjen razlikovanju med ravnmi znanja ter sledenju učnih ciljev in standardov znanja. Povprečje okoli 50 % pomeni, da je preizkus oblikovan tako, da vključuje naloge različnih zahtevnostnih stopenj. Če bi bilo določeno povprečje višje, to ne bi omogočilo učinkovitega razlikovanja med učenci z različnimi ravnmi znanja.

Povprečno število doseženih odstotnih točk v šolskem letu 2024/25 je bilo 49,65, kar je skladno s pričakovanji. Število nalog je bilo 12, vseh točk pa 22. Dosežki kažejo, da večina učencev dosega osnovno raven znanja, veliko učencev pa ima težave pri zahtevnejših nalogah.

Primerjava dosežkov po spolu v šolskem letu 2024/25 ni pokazala statistično pomembnih razlik med dečki in deklicami (gl. prilogo: *Graf dosežkov po spolu*), saj je razporeditev zelo podobna. Največ učencev je doseglo okoli 50–70 odstotnih točk, kar je skladno z državnim povprečjem. Ravno tako ni bilo večjih razlik med regijami (gl. prilogo *Graf dosežkov po regijah*). V nadaljevanju so predstavljeni opisi dosežkov učencev glede na tri opise znanj: 1) *Učenec razume prebrano besedilo*; 2) *Učenec napiše krajše besedilo*; 3) *Učenec pri pisanju upošteva pravila slovenskega knjižnega jezika*.

Opis dosežkov glede na opise znanj

Učenec razume prebrano besedilo

V tej kategoriji je bilo sedem nalog, ovrednotenih s skupaj sedmimi točkami od dvaindvajsetih. Najboljše rešena izmed vseh v tej kategoriji je bila 3. naloga, pri kateri je bilo treba izmed štirih ponujenih odgovorov izbrati enega pravilnega. Uspešnost reševanja naloge pripisujemo tipu naloge (izbirnost). Najslabše rešena izmed vseh v tej kategoriji je bila 4. naloga, pri kateri je bilo treba najprej izbrati odgovor da/ne, nato pa odločitev pojasniti. Neuspešnost reševanja naloge pripisujemo dejstvu, da se je nanašala na izhodiščno besedilo, učenci pa so po večini odgovarjali glede na lastno mnenje. Nepričakovano slabo je bila rešena 1. naloga, kar je posledica tega, da pisanje skupaj/narazen pomeni spremembo pomena (pozimi – po zimi). Učenci so torej uspešno reševali naloge, pri katerih je bil odgovor izbran (zaprti tip), težave pa so imeli pri nalogah, ki zahtevajo samostojno razlago ter razlikovanje med podatki iz besedila in lastnim mnenjem. To nakazuje na potrebo po razvoju enostavnih strategij bralnega razumevanja, pri čemer pomembno vlogo igra tudi učenčev odziv po branju.

Učenec napiše krajše besedilo

V tem opisu znanja sta bili dve nalogi, ovrednoteni s skupaj šestimi točkami od dvaindvajsetih. Vsebinsko in jezikovno je bila bolje reševana 12. naloga (pripoved) v nasprotju s 7. (opis živali). Učencem je bilo lažje tvoriti besedilo s pomočjo zaporednega slikovnega gradiva kot pa napisati samostojno zaokroženo besedilo opisa ptice. Nekateri učenci so pisali zaokroženo besedilo v obliki alinej oziroma tako, da je bila vsaka poved napisana v svoji vrstici, kar ne ustreza značilnostim zaokroženega besedila. Pri opisu ptice so imei nekateri učenci težave s povezovanjem posameznih delov telesa z ustreznim opisom, na primer: »Njegov kljun je črne barve.« Pojavljala so se tudi napačna poimenovanja delov telesa, kot so: kožuhi, nohti, nos. Poleg tega so nekateri učenci v opis vključevali osebno mnenje (npr. »Lišček je lep.«) ali pa so besedilo zastranili z informacijami, ki ne sodijo v opis (npr. »Lišček lepo poje.«). Učenci ob slikovnem gradivu bolje tvorijo povezana besedila. Težave so zaznane pri oblikovanju opisa z ustrezno členitvijo in brez vsebinskih zastranitvev. Ključno je načrtno razvijanje besedilnih vzorcev in samopopravljanja.

Učenec pri pisanju upošteva pravila slovenskega knjižnega jezika

V tem opisu znanja je bilo šest nalog, ovrednotenih s skupaj devetimi točkami od dvaindvajsetih. Najbolje rešena naloga z jezikovnega vidika izmed vseh v tej kategoriji je bila 6. naloga, pri kateri je učenec dobil eno točko za zapis brez napake ali z eno napako; najslabše rešena naloga z jezikovnega vidika izmed vseh v tej kategoriji je bila 11. naloga, pri kateri je učenec dobil eno točko za popolnoma pravilno poved. Naloga je bila kompleksna, ker je vključevala več hkratnih jezikovnih spretnosti: branje, razmislek o pravopisni pravilnosti (**ločen zapis predloga od naslednje besede, prepoznavanje besed s kritičnimi glasovi in z ustrezno rabo ločil**), nato pa še pravilno prepisovanje cele povedi. Večjemu številu učencev je to povzročalo težave zaradi neustrezne strategije reševanja naloge (zaznano napako pretvoriti v ustrezen zapis) ali zaradi težav pri neprepoznavanju napak v povedi. Dodatno zahtevnost je predstavljalo merilo za doseganje točke, saj je moral učenec pravilno napisati poved z upoštevanjem vseh treh napak. Učenci imajo največ težav z nalogami, ki zahtevajo povezovanje več jezikovnih vidikov hkrati, zato sta priporočljiva načrtno uvajanje tovrstnih nalog in zavedanje jezikovnih pravil.

Priporočila za učitelje

Razumevanje prebranega besedila

Spodbujati natančno branje besedil različnih zvrsti z različnimi strategijami (npr. branje s poudarki, tiho branje, skupinsko branje). Oblikovati naloge, ki zahtevajo razlago odgovora, ne le izbiranja. Učenci naj **utemeljijo svoje izbire z dokazi iz besedila**, da ne odgovarjajo na podlagi lastnega mnenja (poiščejo naj del besedila, ki potrjuje njihov odgovor; učence usmerjati, da **ločijo dejstva v besedilu od lastnega mnenja**). Uvajati **vprašanja višjih miselnih ravni**.

Pisanje krajšega besedila

Učence sistematično **učiti sestavljanja različnih besedilnih vrst**. Slikovno gradivo uporabiti kot podporo pri začetnih vajah, nato pa jih postopno navajati na samostojno tvorbo besedil. Najprej ustno oblikovati opis, nato zapisati. **Poudariti obliko in sestavo besedila** – členitev na odstavke, ne po alinejah – ter paziti na **smiselno povezanost povedi**. Učence spodbujati k preverjanju in popravljanju lastnega besedila.

Uporaba pravil slovenskega knjižnega jezika

Učencem redno posredovati naloge, ki vključujejo več jezikovnih vidikov (pravopis – **ločila, mala/velika začetnica, pravičen zapis besed**; slovnica – **pravilne oblike besed, besedni red**). Vaditi natančno prepisovanje in **zaznavanje napak**, da učenci ne le prepišejo, ampak razumejo, kaj in zakaj popravijo napako. Uvajati naloge z napakami, pri katerih učenci analizirajo, kaj je prav in kaj narobe. Vzpostaviti dnevno rutino kratkih dejavnosti z usmerjeno pozornostjo na jezikovno pravilnost.

Priporočena literatura in objave na medmrežju

Petek, T. (2014). Sodobno načrtovanje pouka književnosti v 1. in 2. VIO osnovne šole. *Razredni pouk: revija Zavoda RS za šolstvo*, 16(2/3), 56–61.

Petek, T. (2021). Pravopisna ozaveščenost učiteljev razrednega pouka – zgled na poti do višje pismenosti vseh učencev (pedagoško-kodifikacijski vidik). *Jezik in slovstvo*, 66(2/3), 37–53.

Petek, T. (2023). Pomembnost ustreznega besedišča učencev. *Razredni pouk: revija Zavoda RS za šolstvo*, 25(2), 32–35.

Slovenščina na dlani

Priloge:

Priloga 1: **Struktura in opis preizkusa znanja**

Priloga 2: **Osnovni statistični podatki in porazdelitev dosežkov v državi**

Priloga 3: **Specifikacijska tabela**

Priloga 4: **Dosežki po spolu**

Priloga 5: **Dosežki po regijah**

Struktura in opis preizkusa znanja

1 Predmet: SLOVENŠČINA**2 Podlaga za preizkus**

Poznanovič Jezeršek, M. [et al.]. *Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina* [Elektronski vir]. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2018.

3 Shema preizkusa

	Opis	Predvideni čas
Preizkus	Eno- ali večdelno neznano umetnostno ALI neumetnostno besedilo ter naloge za preverjanje doseganja standardov znanja iz UN.	45 minut.

4 Tipi nalog in vrednotenje

Število nalog	Tipi nalog	Skupno število točk	Vrednotenje
Do 25.	Naloge zaprtega, polodprtega in odprtega tipa.	Do 30.	V skladu z navodili in s točkovnikom.

5 Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

Ravni zahtevanega znanja	Predviden delež v preizkusu
1. Znanje in poznavanje	25 %
2. Razumevanje in uporaba	45 %
3. Analiza, sinteza, vrednotenje	30 %

6 Opis preizkusa

Vsebina preizkusa:

- Branje neznanega umetnostnega besedila,
- preverjanje razumevanja prebranega umetnostnega besedila,
- preverjanje literarnovednega znanja v povezavi z izhodiščnim umetnostnim besedilom,
- preverjanje zmožnosti pisanja krajšega besedila o izhodiščnem umetnostnem besedilu in ob njem (učenec/učenka piše besedilo s pisanimi črkami – tvori ustrezno, razumljivo, jezikovno pravilno in zaokroženo besedilo, njegova/njena pisava je čitljiva).

ALI

- Branje neznanega neumetnostnega besedila,
- preverjanje razumevanja prebranega neumetnostnega besedila,
- preverjanje poimenovalne, skladišne in pravopisne zmožnosti,
- preverjanje slogovne zmožnosti,
- preverjanje metajezikovne zmožnosti,
- preverjanje zmožnosti pisanja krajšega neumetnostnega besedila (učenec/učenka piše besedilo s pisanimi črkami – tvori ustrezno, razumljivo, jezikovno pravilno in zaokroženo besedilo, njegova/njena pisava je čitljiva).

IZLOČENE VSEBINE

V šolskem letu 2024/25 bodo glede na učni načrt za slovenščino (UN) izločene naslednje vsebine za 1. vzgojno-izobraževalno obdobje:

Področje: Jezik

Vrste besedil (UN, str. 12):

- osebni in telefonski pogovor,
- posneta besedila (za poslušanje in gledanje),
- besedila za govorno nastopanje,
- vrste besedil za branje: novica o aktualnem ali zanimivem dogodku,
- vrste besedil za pisanje: narek, prepis, besedila o sebi, o svojem okolju, o tem, kar so doživeli, videli ali slišali, pozdrav, opis poti.

Jezikoslovni izrazi (UN, str. 13):

- besedno in nebesedno sporazumevanje,
- besedni jezik,
- prvi jezik, tuji jezik,
- državni jezik,
- pozdrav,
- novica.

Področje: Književnost

Vsebine (UN, str. 19):

- slikanica, strip,
- igravec, igralka,
- oder, igra (lutkovna).

7 Pripomočki

Učenec oz. učenka lahko uporablja modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik.

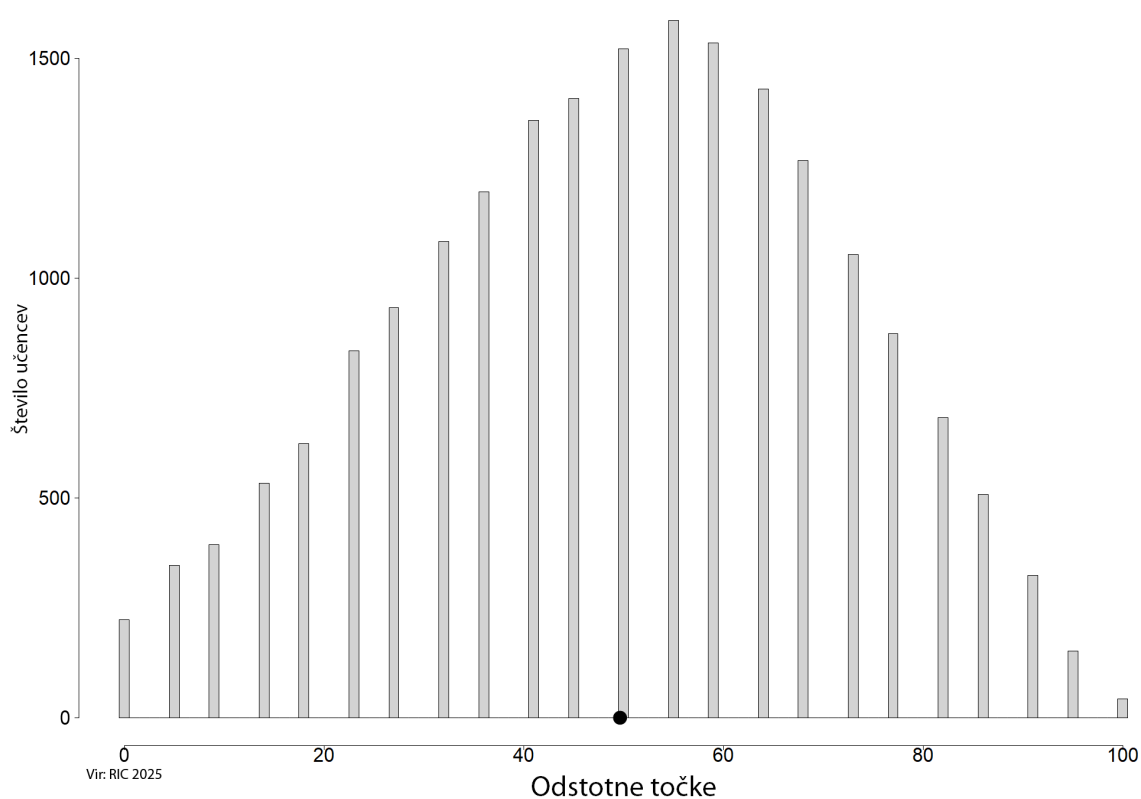
nazaj na [Poročilo](#)

Osnovni statistični podatki (slovenščina, 3. razred, NPZ 2025)

Število učencev	19.904
Število postavk	15
Možne točke	22
Povprečno število točk	10,92
Povprečno število odstotnih točk	49,65
Standardni odklon odstotnih točk	21,79
Indeks težavnosti	0,50
Indeks zanesljivosti	0,78

Porazdelitev dosežkov v državi (slovenščina, 3. razred, NPZ 2025)

Porazdelitev točk pri predmetu SLOVENŠČINA (3. razred, 2025, N = 19904)

[nazaj na Poročilo](#)

Specifikacijska tabela (slovenščina 3. razred, NPZ 2025)

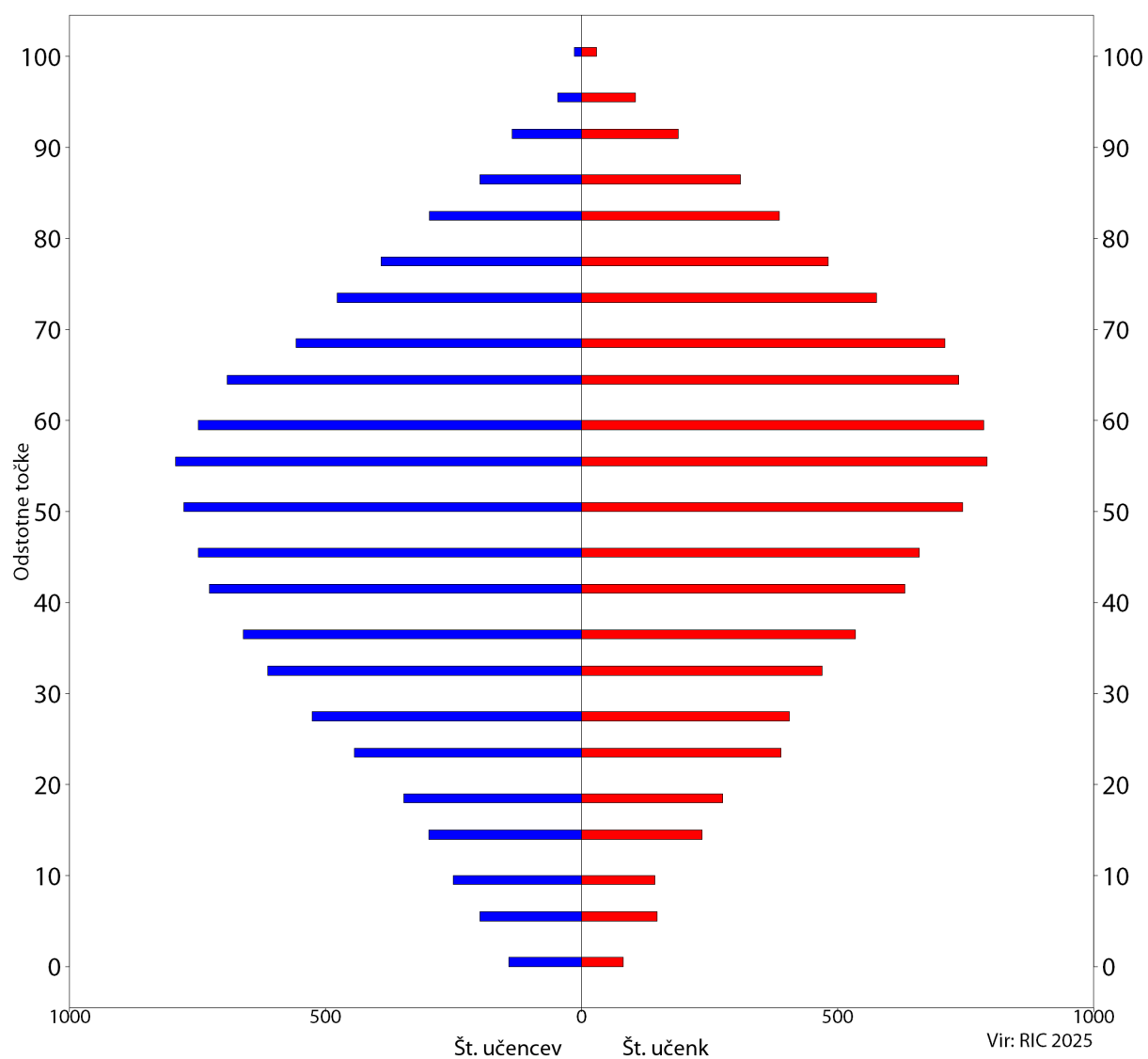
Neumetnostno besedilo: Alja Willenpart: *Ptičja krmilnica* (Prirejeno po: Moj planet, januar 2023, let. 18, št. 5, str. 20–21.)

Naloga	Točke	Zmožnost	Standard Učenec/učenka zmožnost pokaže tako, da:	Jezikoslovni izrazi	Opis znanja Učenec:	Taksonomska stopnja	IT	ID
1	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	določi okoliščine nastanka besedila, tj. čas (UN, str. 48)		razume prebrano besedilo	razumevanje	0,44	0,18
2	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	povzame bistvene podatke (UN, str. 48)		razume prebrano besedilo	razumevanje	0,57	0,43
3	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	povzame bistvene podatke (UN, str. 48)		razume prebrano besedilo	razumevanje	0,82	0,36
4	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	povzame bistvene podatke (UN, str. 48)		razume prebrano besedilo	razumevanje	0,38	0,25
5	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	povzame bistvene podatke (UN, str. 48)		razume prebrano besedilo	razumevanje	0,71	0,50
6	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	povzame bistvene podatke (UN, str. 48)	poved (UN, str. 13, 1. VIO)	razume prebrano besedilo	razumevanje	0,63	0,52
	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	upošteva slovnično in pravopisno pravilnost ter slogovno ustreznost		pri pisanju upošteva pravila slovenskega knjižnega jezika	znanje, uporaba	0,43	0,50

Naloga	Točke	Zmožnost	Standard Učenec/učenka zmožnost pokaže tako, da:	Jezikoslovni izrazi	Opis znanja Učenec:	Taksonomska stopnja	IT	ID
7 A	3	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – POIMENOVALNA	piše s pisanimi črkami besedila tistih vrst, ki so predpisane z učnim načrtom (UN, str. 48) – opis živali (UN, str. 13)	poved (UN, str. 13, 1. VIO)	napiše krajše besedilo	znanje, uporaba, sinteza	0,41	0,48
7 B	2	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	upošteva slovnično in pravopisno pravilnost ter slogovno ustreznost		pri pisanju upošteva pravila slovenskega knjižnega jezika	znanje, uporaba	0,22	0,48
8	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	povzame bistvene podatke (UN, str. 48)		razume prebrano besedilo	razumevanje	0,75	0,45
9	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – POIMENOVALNA	razloži dano besedo iz besedila (UN, str. 49)		pri pisanju upošteva pravila slovenskega knjižnega jezika	razumevanje	0,39	0,24
10 a	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – SKLADENJSKA	v pomensko in oblikovno ustreznih povedih predstavi stopnjo lastnosti bitij ali predmetov na sliki (stopnje predstavi z opisno in obrazilno stopnjevanimi pridevniki) (UN, str. 49)		pri pisanju upošteva pravila slovenskega knjižnega jezika	znanje, uporaba	0,45	0,45
10 b	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – SKLADENJSKA	v pomensko in oblikovno ustreznih povedih predstavi stopnjo lastnosti bitij ali predmetov na sliki (stopnje predstavi z opisno in obrazilno stopnjevanimi pridevniki) (UN, str. 49)		pri pisanju upošteva pravila slovenskega knjižnega jezika.	znanje, uporaba	0,34	0,40
11	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – PRAVOPISNA	pravilno piše besede z nezvočnikom na sredi besede (UN, str. 49); piše nikalnico ločeno od glagola (UN, str. 49); pravilno uporablja končna ločila (piko, vprašaj, klicaj) (UN, str. 49)		pri pisanju upošteva pravila slovenskega knjižnega jezika	znanje, uporaba	0,15	0,35
12 A	3	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – TVORJENJE BESEDILA	piše s pisanimi črkami besedila tistih vrst, ki so predpisane z učnim načrtom (UN, str. 48) – vezana besedila (pripoved ob nizu slik) (UN, str. 13)	poved (UN, str. 13, 1. VIO)	napiše krajše besedilo	analiza, sinteza	0,80	0,43
12 B	2	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	tvori razumljiva besedila, skladna z jezikovno in slogovno normo knjižne zvrsti, (UN, str. 48)		pri pisanju upošteva pravila slovenskega knjižnega jezika	znanje, uporaba	0,39	0,53

nazaj na [Poročilo](#)

Dosežki po spolu (slovenščina, 3. razred, NPZ 2025)

[nazaj na Poročilo](#)

Dosežki po regijah (slovenščina, 3. razred, NPZ 2025)

REGIJA	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev	Število šol
Obalno-kraška regija	49,33	21,44	951	31
Goriška regija	49,93	21,30	1082	60
Primorsko-notranjska regija	47,12	21,01	520	25
Gorenjska regija	49,79	21,96	2029	72
Osrednjeslovenska regija	51,34	21,95	5610	151
Jugovzhodna Slovenija	46,53	23,22	1549	59
Posavska regija	48,45	22,23	731	29
Zasavska regija	48,21	19,91	504	25
Savinjska regija	48,57	21,78	2534	108
Koroška regija	49,77	20,15	654	33
Podravska regija	50,16	21,66	2867	108
Pomurska regija	48,76	20,55	873	48

[nazaj na Poročilo](#)